10

De tijd van koningin Juliana

Buitenland

‘Mam’, roept Mirthe al uit de verte, ‘we gaan in de klas een project doen over Israël, het land van de Bijbel. Ik heb een recept uitgekozen om thuis uit te proberen. Mag het mam? Het moet een soort brood worden. Wilt u me helpen met het broodsjalet?’ ‘Broodsjalet, wat moet ik me daarbij voorstellen Mirthe?’ ‘Ja, dat weet ik ook niet mam, maar ik vond het een grappig woord. Ik ben benieuwd hoe dat brood zal smaken. Er is afgesproken dat we eind van de week allemaal iets van Joods eten meenemen. Zouden we dan nog wat broodsjalet over hebben?’

De Koude Oorlog

De Verenigde Naties

In 1945 werden de Verenigde Naties (VN) opgericht. Elk land kon lid worden. Ook Nederland werd een lidstaat van de VN. In 1948 stelden de VN de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens op. Daar staat onder andere in dat iedereen recht heeft op gelijke bescherming door de wet. Als een land onenigheid met een ander land heeft, dan zoeken de VN naar een oplossing. De afgevaardigden van de aangesloten landen vergaderen met elkaar in New York.

Het gebouw van de Verenigde Naties in New York

De vlag van de Verenigde Naties

Oorlogsdreiging

In de Tweede Wereldoorlog waren de Amerikanen en de Russen bondgenoten. Na de oorlog werden deze twee landen echter elkaars tegenstanders. De Amerikanen dachten dat de Russen heel Europa communistisch wilden maken. De Russen waren bang dat door de Amerikanen heel Europa kapitalistisch zou worden.
In 1949 werd het grote land China ook communistisch. De leider van het land was Mao Zedong. In Amerika en West-Europa waren veel mensen bang dat de communistische landen hen aan zouden vallen. Misschien brak er wel een Derde Wereldoorlog uit. Deze tijd van oorlogsdreiging noemen we de Koude Oorlog.

NAVO

De westerse landen sloten in 1949 de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Ze zouden elkaar bijstaan wanneer een van de aangesloten landen zou worden aangevallen. De landen van het Oostblok sloten zich aaneen in het Warschaupact.

Het IJzeren Gordijn

Na de Tweede Wereldoorlog werd beslist wat er met het verslagen Duitsland moest gebeuren. Het land werd in tweeën verdeeld: de Bondsrepubliek Duitsland (BRD) en de communistische Duitse Democratische Republiek (DDR).
Midden in Oost-Duitsland lag Berlijn. Het werd ook in tweeën verdeeld. West-Berlijn werd beschermd door de geallieerden. In 1961 bouwde de DDR een muur tussen West- en Oost-Berlijn, de Berlijnse Muur. Ook werd de grens tussen West- en Oost-Duitsland afgesloten met een zwaarbewaakte prikkeldraad-versperring. Alle communistische landen van Oost-Europa lagen achter dit IJzeren Gordijn.

Oost- en West-Duitsland

Standbeeld van Mao Zedong

Een oefening van de NAVO

De Berlijnse Muur

Bewapeningswedloop

In 1959 pleegde Fidel Castro een staatsgreep en werd het eiland Cuba communistisch. Drie jaar later begonnen de Russen er raketten te plaatsen, die gericht waren op de Verenigde Staten. De Amerikaanse president John F. Kennedy stuurde in 1962 schepen om Russische wapentransporten tegen te houden. Rusland trok zijn raketten uit Cuba terug, maar de situatie bleef dreigend. Tussen de beide grootmachten ontstond een bewapeningswedloop. Beide beschikten over atoombommen en kernraketten, die complete landstreken konden wegvagen.

De Amerikanen begeleiden een Russische kruiser bij Cuba

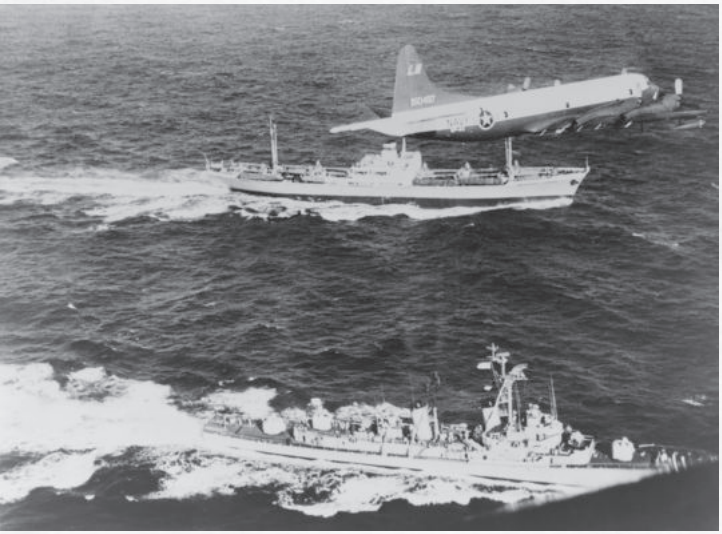

De eerste mens op de maan

Ruimtevaart

In 1957 brachten de Russen met een raket een satelliet in de ruimte. Vier jaar later maakte de Russische astronaut Gagarin als eerste mens een reis in de ruimte. In juli 1969 landden de Amerikaanse astronauten Armstrong en Aldrin als eerste mensen op de maan. Tegenwoordig worden er voor wetenschappelijk onderzoek ook raketten gelanceerd naar planeten. Rondom de aarde cirkelen steeds meer satellieten. Die worden bijvoorbeeld gebruikt voor navigatie, communicatie en internet.

EU gebouw in Straatsburg

Communisme

In communistische landen zijn gebouwen, grondstoffen en machines bezit van de gemeenschap. Arbeiders verdienen er allemaal evenveel. Vaak is er maar één politieke partij, de communistische partij. Er is geen vrijheid van meningsuiting. Kerken worden nauwelijks gedoogd.

Kapitalisme

In kapitalistische landen heeft elke inwoner zijn eigen bezit. Bedrijven maken winst en er zijn rijken en armen. Er zijn verschillende politieke partijen en er is vrijheid van godsdienst en meningsuiting.

Samenwerking in Europa

Benelux en EGKS

De meeste Europese landen begrepen dat samenwerken beter was dan oorlog voeren.
Nederland, België en Luxemburg vormden daarom de Benelux.
In 1951 richtten Frankrijk, West-Duitsland, Italië en de Benelux de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) op. Deze landen zouden samen beslissen over de prijzen van steenkool en staal. Ook moesten er afspraken komen over de productie van grondstoffen voor de wapenindustrie. Het zou een middel kunnen zijn om een nieuwe oorlog te voorkomen.

De Benelux

Europese Unie

Ook werd besloten samen te werken op het gebied van handel, verkeer, landbouw en energie. Daarom kwam in 1957 de Europese Economische Gemeenschap (EEG) tot stand. De Europese Commissie in Brussel voerde het beleid. Het gekozen Europees Parlement controleerde vanuit Straatsburg het werk van deze commissie.
De naam Europese Gemeenschap werd in 1993 gewijzigd in Europese Unie (EU). Steeds meer landen werden in de loop der jaren als lid van de EU toegelaten.
Op 31 januari 2020 trad het Verenigd Koninkrijk uit de EU. Dit noemen we de Brexit.

Het beloofde land

David Ben-Goerion roept de staat Israël uit (14 mei 1948)

David Ben-Goerion

Een afbeelding van de gekruiste vlaggen van Israël en Palestina met het woord 'vrede' in zowel Arabisch (Salaam السلام) als in het Hebreeuws (Shalom שלום)

Israël

In de tijd van de Bijbel woonde het Joodse volk in het land Israël, het land dat de Heere Abraham beloofd had. Na de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 werden de Joden verstrooid over de gehele wereld. Na de Eerste Wereldoorlog kwam Palestina onder Brits bestuur. Het gebied werd een tehuis voor Joden uit alle delen van de wereld. De Arabieren gunden de Joden echter geen eigen staat en werkten zoveel mogelijk tegen.

Na de Tweede Wereldoorlog bouwden veel overlevenden van de holocaust een nieuw bestaan op in Palestina. De Verenigde Naties besloten in 1947 om Palestina te verdelen in een Joods en een Arabisch deel. In mei 1948 trokken de Engelsen zich terug uit Palestina. David Ben-Goerion, de eerste premier, riep op 14 mei de onafhankelijkheid van de Joodse staat Israël uit. De volgende dag werd Israël aangevallen door vijf Arabische landen. Het lukte deze landen echter niet om Israël te vernietigen. In 1949 werd een wapenstilstand gesloten.

Oorlogen

In 1967 veroverde Israël tijdens de Zesdaagse Oorlog de Sinaï, de Westelijke Jordaanoever en de Golanhoogte op de Arabische buurlanden.

Tanks op de Golanhoogte

Joodse emigranten komen aan in Israël, 1947

Ook het oostelijk deel van Jeruzalem, met daarin de Klaagmuur, viel in Israëlische handen.
In 1973 vielen de Arabieren op de Grote Verzoendag Israël opnieuw binnen. In deze Jom Kippoeroorlog probeerden ze de door Israël bezette gebieden terug te veroveren. Het Israëlische leger sloeg de aanval af en veroverde nieuw grondgebied. Na een wapenstilstand, opgelegd door de Verenigde Naties, trok Israël zijn troepen terug.
In 1979 sloten Israël en Egypte vrede en in 1994 werd vrede gesloten met buurland Jordanië. De Palestijnen bleven vechten voor een eigen staat op de Westelijke Jordaanoever.
Nog steeds zoeken een aantal Arabische landen de ondergang van het beloofde land.

Zionisme

Door de eeuwen bleven de Joden verlangen naar een eigen staat. Aan het eind van de achttiende eeuw ontstond het zionisme, het verlangen te wonen in het land van de berg Sion.

Antisemitisme

Antisemitisme of Jodenhaat is al eeuwenoud en komt in alle landen voor. Daarom emigreren vanuit de hele wereld Joden naar Israël.

Een bijzonder volk

Portugese Synagoge, Amsterdam

De nakomelingen van Abraham zijn het door God uitverkoren volk. Uit de Joodse maagd Maria is de Christus geboren als de beloofde Messias. Veel Joden zien echter nog uit naar de komst van de Verlosser, omdat ze niet geloven dat de Heere Jezus de Messias is. Orthodoxe Joden vieren nog altijd op zaterdag in de synagoge de sabbat.

Koloniën worden zelfstandig

Indonesië

Een aantal West-Europese landen bezat voor de Tweede Wereldoorlog gebieden in andere werelddelen. Nederlands-Indië, Suriname en de Nederlandse Antillen waren koloniën van Nederland. In veel koloniën groeide een verlangen naar vrijheid en onafhankelijkheid, ook in Nederlands-Indië. Toen Japan zich op 15 augustus 1945 overgaf, was de Tweede Wereldoorlog voor het Koninkrijk der Nederlanden pas echt voorbij. Twee dagen later riep Soekarno de Republiek Indonesië uit. Daarop stuurde de Nederlandse regering troepen om de opstand neer te slaan. De Verenigde Naties waren bang voor nieuwe onrust in Oost-Azië. Onder dwang van de Verenigde Staten legde Nederland de wapens neer. In 1949 werd Nederlands-Indië onafhankelijk. Soekarno werd de eerste president van Indonesië.
Vanaf 1963 hoort ook Nieuw-Guinea bij Indonesië. Het kreeg later de naam Papoea.

KNIL-soldaten worden door de Japanners gevangen genomen – maart 1942

Treinkaping door Zuid-Molukkers

Treinkapingen

Voor de meeste Nederlanders was het na 1949 niet mogelijk in Indonesië te blijven. Ze probeerden een nieuw bestaan op te bouwen in Nederland. Dit

gold ook voor Zuid-Molukse soldaten, die gediend hadden in het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger. De Nederlandse regering beloofde hen te helpen bij de stichting van een eigen Molukse republiek. In 1975 kaapten Zuid-Molukkers in Drenthe een trein. Zij vroegen hiermee aandacht voor de belofte van de Nederlandse regering. Twee jaar later gijzelden jonge Molukkers een kleuterschool en kaapten opnieuw een trein in Drenthe. Het leger bevrijdde de kinderen en treinpassagiers, waarbij zes kapers en twee gijzelaars omkwamen. De acties leverden niets op en de Republiek der Zuid-Molukken is er nooit gekomen.

Suriname en de Nederlandse Antillen

De Nederlandse Antillen en Suriname zijn ook geen Nederlandse koloniën meer. Ze maken sinds 1954 deel uit van het Koninkrijk der Nederlanden.
In 1975 werd Suriname onafhankelijk. Kort daarvoor trokken meer dan honderdduizend Surinamers naar Nederland. Zij waren bang voor werkloosheid en een burgeroorlog. Dat werd werkelijkheid toen in Suriname al na enkele jaren een staatsgreep plaats vond, gevolgd door een burgeroorlog.

De Nederlandse Antillen

Vietnam

De onafhankelijkheid van de koloniën bracht lang niet altijd vrede en welvaart. In verschillende landen brak een burgeroorlog uit of onderdrukten dictators de bevolking. Zo brak in het zelfstandig geworden Vietnam een langdurige oorlog uit. Amerikaanse soldaten vochten in het zuiden tegen communisten uit Noord-Vietnam. Steden en dorpen werden gebombardeerd. Gifgassen verwoestten bossen, waarin communistische strijders zich verborgen hielden. Vietnam werd na het vertrek van de Amerikanen in 1975 een communistisch land.

Amerikaanse helikopters in Vietnam

Een soldaat vertelt

'Schiet er dwars doorheen! zeiden zijn makkers toen de struiken bewogen. Daar ergens moest de vijand zitten.' 'Even wachten', zei Kees van den Hardenberg. Toen kwam er een vrouw tevoorschijn, met een baby op haar arm. 'Wat was ik blij dat ik niet had geschoten.'
Militairen die tijdens de politionele acties in Nederlands-Indië waren, leefden soms onder hoogspanning, zegt Van den Hardenberg. 'Ik heb makkers om me heen zien vallen, dodelijk getroffen. Het ging hard tegen hard.'

Politionele actie

De kerk wereldwijd

Wereldraad van Kerken

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werkten kerken uit verschillende landen samen. In 1948 werd in Amsterdam de Wereldraad van Kerken opgericht om de oecumenische samenwerking te kunnen voortzetten. In de loop der jaren begon de Wereldraad van Kerken steeds meer te lijken op een politieke organisatie. Zij keerde zich tegen onderdrukking en bewapening, vooral tegen kernwapens.

Zending

Voordat de Heere Jezus naar de hemel voer, gaf Hij Zijn discipelen het zendingsbevel: 'Gaat dan henen, onderwijst al de volken, dezelve dopende in de Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes; lerende hen onderhouden alles, wat Ik u geboden heb.' Er zijn veel zendingsorganisaties, die over de hele wereld zendingswerkers uitzenden en ondersteunen. Ook via radio of internet wordt geprobeerd het Evangelie door te geven. Toch heeft één derde deel van de wereldbevolking nog nooit over de Heere Jezus gehoord. Ook zijn er landen, zoals Noord-Korea, waar het Evangelie niet verkondigd mag worden. Christenen worden er vervolgd, gemarteld en gedood.

Evangelieverspreiding met ballonnen voor Noord-Korea

Evangelisatie op straat

Evangelisatie

Ook in ons land leven veel mensen die nooit met het Evangelie in aanraking zijn geweest. Daarom proberen evangelisten hen over de Heere Jezus te vertellen, opdat ze in Hem zullen geloven. Ook christelijke jongeren helpen bij het evangeliseren.

Kerk en zending

Gereformeerde Zendingsbond

Deze zendingsbond is in 1901 opgericht binnen de Nederlandse Hervormde Kerk. Torajaland op het eiland Celebes, nu Sulawesi genoemd, in Nederlands-Indië was het eerste zendingsveld.

Zending Gereformeerde Gemeenten

De ZGG heeft zendingswerkers in zes landen om het Evangelie te verkondigen. Het eerste zendingsveld was Nieuw-Guinea, nu Papoea genoemd.

Mbumazending

Deze zending gaat uit van de Free Presbyterian Church of Scotland. Deze kerk werkt samen met de (Oud) Gereformeerde Gemeenten in Nederland en de Hersteld Hervormde Kerk. Al meer dan 100 jaar wordt zendingswerk verricht in Zimbabwe.